

**ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ  
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ  
– ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ –**

**Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2026  
(OR. en)**

**AD 85/26**

**LIMITE**

**CONF-ME 36**

**ΕΓΓΡΑΦΟ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ**

---

Θέμα: ΚΟΙΝΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ  
– Κεφάλαιο 19: Κοινωνική πολιτική και απασχόληση

---

## ΚΟΙΝΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

### Διαπραγματευτικό κεφάλαιο 19: Κοινωνική πολιτική και απασχόληση

Η παρούσα θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται στη γενική της θέση για τη Διάσκεψη Προσχώρησης με το Μαυροβούνιο (AD 23/12 CONF-ME 2) και υπόκειται στις διαπραγματευτικές αρχές που περιέχονται σε αυτήν, ήτοι:

- οποιαδήποτε άποψη εκφράζουν τα μέρη σχετικά με κάποιο κεφάλαιο των διαπραγματεύσεων δεν προδικάζει κατά κανένα τρόπο τη θέση που ενδέχεται να ληφθεί για άλλα κεφάλαια,
- οι συμφωνίες —συμπεριλαμβανομένων των μερικών συμφωνιών— που επιτυγχάνονται κατά τις διαπραγματεύσεις σχετικά με διαδοχικώς εξεταζόμενα κεφάλαια δεν μπορούν να θεωρηθούν οριστικές έως ότου διαμορφωθεί συνολική συμφωνία,
- καθώς και στις απαιτήσεις που καθορίζονται στα σημεία 24, 28, 41 και 44 του διαπραγματευτικού πλαισίου.

Η ΕΕ παροτρύνει το Μαυροβούνιο να συνεχίσει τη διαδικασία ευθυγράμμισης με το κεκτημένο και την ουσιαστική εφαρμογή και επιβολή του και, εν γένει, να θεσπίσει ήδη πριν από την προσχώρηση πολιτικές και μέσα που να προσεγγίζουν όσο το δυνατόν περισσότερο τις αντίστοιχες πολιτικές και τα αντίστοιχα μέσα της ΕΕ.

Η ΕΕ σημειώνει ότι, στη διαπραγματευτική του θέση AD 7/16 CONF ME 4 και την προσθήκη της AD 60/26 CONF-ME 24, το Μαυροβούνιο αποδέχεται το κεκτημένο του κεφαλαίου 19 ως ίσχυε στις 29 Ιουλίου 2026 και ότι δηλώνει πως, έως την ημερομηνία προσχώρησής του στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα είναι σε θέση να το εφαρμόσει.

## Εργατικό δίκαιο

Η ΕΕ λαμβάνει υπό σημείωση τις τροποποιήσεις που επέφερε το Μαυροβούνιο στο εργατικό του δίκαιο το 2019 και το 2026, με τις οποίες έχει επιτευχθεί υψηλό επίπεδο ευθυγράμμισης με το κεκτημένο της ΕΕ.

Το Μαυροβούνιο ευθυγράμμιζε τη νομοθεσία του με το κεκτημένο της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την προστασία των νέων κατά την εργασία, την εργασία ορισμένου χρόνου, τη μερική απασχόληση, τις ομαδικές απολύσεις, την προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη τους, την προσωρινή απασχόληση μέσω γραφείου εύρεσης εργασίας, τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων, την ενημέρωση των εργαζομένων και τη διαβούλευση με αυτούς, τον χρόνο εργασίας και τη διαφάνεια και προβλεψιμότητα των όρων εργασίας. Επιπλέον, το Μαυροβούνιο κύρωσε τις θεμελιώδεις συμβάσεις της ΔΟΕ για τα βασικά εργασιακά πρότυπα.

Η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να μεριμνήσει για την έκδοση περαιτέρω νομοθετικών πράξεων προκειμένου να έχει ευθυγραμμιστεί έως την ημερομηνία προσχώρησης με το υπόλοιπο κεκτημένο στον τομέα του εργατικού δικαίου σε ό,τι αφορά τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων σε πλατφόρμες, τα ευρωπαϊκά συμβούλια εργαζομένων, τη συμμετοχή των εργαζομένων σε ευρωπαϊκές εταιρείες και ευρωπαϊκές συνεταιριστικές εταιρείες, καθώς και τον χρόνο εργασίας στις εσωτερικές πλωτές μεταφορές. Επιπλέον, η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να ευθυγραμμιστεί με την οδηγία 96/71/EK, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία (ΕΕ) 2018/957, και με την οδηγία 2014/67/ΕΕ σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών εντός του τέταρτου τριμήνου του 2026, όπως έχει προγραμματιστεί. Η ΕΕ υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η εφαρμογή του εργατικού δικαίου συνοδεύεται από αποτελεσματικό έλεγχο, ευαισθητοποίηση, καθώς και από αποτελεσματικά και προσβάσιμα μέσα έννομης προστασίας για τους εργαζομένους.

Η ΕΕ λαμβάνει υπό σημείωση τις προσπάθειες του Μαυροβουνίου να ενισχύσει τις θεσμικές, ανθρώπινες και τεχνικές ικανότητες της επιθεώρησης εργασίας του, συμπεριλαμβανομένης της έγκρισης του σχεδίου δράσης για την ενίσχυση των ικανοτήτων της επιθεώρησης εργασίας (2025-2027). Η ΕΕ ζητεί την περαιτέρω ενίσχυση της ικανότητας επιβολής και περιμένει από το Μαυροβούνιο να προσλάβει πρόσθετους επιθεωρητές εργασίας σύμφωνα με το σχέδιο δράσης. Η ΕΕ σημειώνει επίσης τη δέσμευση του Μαυροβουνίου να αυξήσει περαιτέρω τη διοικητική ικανότητα στο Υπουργείο Εργασίας, Απασχόλησης και Κοινωνικού Διαλόγου με σκοπό την εφαρμογή και την επιβολή του κεκτημένου στον τομέα της εργατικής νομοθεσίας, μεταξύ άλλων μέσω προγραμμάτων κατάρτισης με αντικείμενο τις εργασιακές σχέσεις, την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και το επιχειρησιακό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Αρχής Εργασίας (ELA), σύμφωνα με το σχέδιο δράσης για την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων, την αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας, τον κοινωνικό διάλογο και τη μελλοντική διαχείριση μέτρων κατά τα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2026-2028).

### **Υγεία και ασφάλεια στην εργασία**

Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο έχει επιτύχει υψηλό επίπεδο εναρμόνισης της σχετικής νομοθεσίας του με το κεκτημένο στον τομέα της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Η ΕΕ σημειώνει ότι ο νόμος για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία ευθυγραμμίζεται πλήρως με το κεκτημένο της ΕΕ. Η ΕΕ λαμβάνει υπό σημείωση την υιοθέτηση εγχειριδίων κανόνων για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

Το Μαυροβούνιο ευθυγραμμίστηκε με την οδηγία 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία. Θα έχει εξασφαλίσει έως την ημερομηνία προσχώρησης την επιβολή της, εφαρμόζοντας έτσι τις γενικές αρχές σχετικά με την πρόληψη, την ευθύνη των εργοδοτών, την εκτίμηση κινδύνου, την κατάρτιση, τη διαβούλευση και τη συμμετοχή των εργαζομένων, καθώς και την υποχρέωση ορισμού εργαζομένων ασχολούμενων με δραστηριότητες προστασίας και πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων.

Η ΕΕ υπενθυμίζει ότι η περαιτέρω ενίσχυση της ικανότητας επιβολής έχει ιδιαίτερη σημασία στον τομέα της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Εν προκειμένω, η ΕΕ σημειώνει τις προσπάθειες που έχει καταβάλει το Μαυροβούνιο για την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων, ιδίως όσον αφορά την προβλεπόμενη αύξηση του αριθμού των επιθεωρητών ασφάλειας και υγείας στην εργασία και την εξασφάλιση της κινητικότητάς τους κατά το εγκριθέν σχέδιο δράσης για την ενίσχυση των ικανοτήτων της επιθεώρησης ασφάλειας και υγείας στην εργασία (2026-2028) έως την ημερομηνία προσχώρησης. Η ΕΕ ζητεί να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την κατάρτιση των επιθεωρητών ασφάλειας και υγείας στην εργασία έως την ημερομηνία προσχώρησης. Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο ενέκρινε το σχέδιο δράσης για τη βελτίωση του συστήματος για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία (2025-2028) προκειμένου να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων φορέων και υπηρεσιών και να εξασφαλιστούν ο έλεγχος και η αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας έως την ημερομηνία προσχώρησης. Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο θα εφαρμόσει ειδικό σύστημα λογισμικού για την αναφορά τραυματισμών στον χώρο εργασίας, το οποίο θα βελτιώσει την ποιότητα των δεδομένων και θα επιτρέψει την άμεση συγκρισιμότητα με δείκτες που βασίζονται σε 100 000 εργαζομένους.

### **Κοινωνικός διάλογος**

Η ΕΕ αναγνωρίζει ότι το Μαυροβούνιο έχει συστήσει νομικό και θεσμικό πλαίσιο για τον κοινωνικό διάλογο. Ο κοινωνικός διάλογος μεταξύ κυβέρνησης και κοινωνικών εταίρων μέσω του Κοινωνικού Συμβουλίου έχει αναπτυχθεί ικανοποιητικά. Η ΕΕ υπογραμμίζει τη σημασία του χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικού διαλόγου, ενώ παράλληλα υπενθυμίζει ότι το Μαυροβούνιο χρειάζεται να βελτιώσει περαιτέρω τόσο τον τριμερή όσο και τον διμερή (συλλογικές διαπραγματεύσεις) κοινωνικό διάλογο και να δώσει τη δέουσα προσοχή στις συλλογικές διαπραγματεύσεις σε κλαδικό και τοπικό επίπεδο. Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο σχεδιάζει να έχει εγκρίνει τον νόμο για την αντιπροσωπευτικότητα, ο οποίος επανακαθορίζει τα κριτήρια αντιπροσωπευτικότητας, έως το δεύτερο τρίμηνο του 2027. Η ΕΕ θα συνεχίσει να παρακολουθεί την πρόοδο όσον αφορά τα κριτήρια αντιπροσωπευτικότητας για τους κοινωνικούς εταίρους, καθώς και την ισόρροπη ανάπτυξη διμερούς και τριμερούς κοινωνικού διαλόγου έως την ημερομηνία προσχώρησης.

Η ΕΕ υπενθυμίζει ότι χρειάζεται αποτελεσματικός κλαδικός και διακλαδικός κοινωνικός διάλογος ώστε να είναι δυνατή η πλήρης συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο σε επίπεδο ΕΕ κατά την προσχώρηση. Η ΕΕ περιμένει από το Μαυροβούνιο να καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες για να εξασφαλίσει ευνοϊκό περιβάλλον για τον κοινωνικό διάλογο, ευθυγραμμιζόμενο με τη σύσταση του Συμβουλίου για τον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης των ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων. Επιπλέον, η ΕΕ ζητεί από το Μαυροβούνιο να υποβάλει κατάλογο μέτρων για την εφαρμογή της εν λόγω σύστασης, σε εύθετο χρόνο πριν από την προσχώρηση.

Η ΕΕ σημειώνει τις προσπάθειες που κατέβαλε το Μαυροβούνιο για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας στον τομέα αυτόν και χαιρετίζει τη σύσταση ειδικής διεύθυνσης για τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις στο Υπουργείο Εργασίας, Απασχόλησης και Κοινωνικού Διαλόγου. Η ΕΕ υπενθυμίζει στο Μαυροβούνιο ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ανάπτυξη ικανοτήτων των οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων, σε όλα τα επίπεδα, ώστε στις διαδικασίες κοινωνικού διαλόγου και συλλογικών διαπραγματεύσεων να καλύπτονται και οι πολύ μικρές και οι μικρές επιχειρήσεις, καθώς και στην ενίσχυση των ικανοτήτων διεξαγωγής διαπραγματεύσεων και εκπόνησης των αναλύσεων που είναι αναγκαίες για τη λήψη ποιοτικών αποφάσεων σε σχετικούς τομείς πολιτικής, όπως προβλέπεται στο σχέδιο δράσης για την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων, την αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας, τον κοινωνικό διάλογο και τη μελλοντική διαχείριση μέτρων κατά τα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2026-2028).

### **Πολιτική απασχόλησης**

Η ΕΕ σημειώνει τη σταθερή μείωση του ποσοστού ανεργίας και καλεί το Μαυροβούνιο να εντείνει τις προσπάθειες αντιμετώπισης των διαρθρωτικών αδυναμιών της αγοράς εργασίας, όπως οι περιφερειακές ανισότητες, η μακροχρόνια ανεργία και η χαμηλή συμμετοχή της νεολαίας και των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Η ΕΕ σημειώνει ότι η εθνική στρατηγική για την απασχόληση 2021-2025 περιλαμβάνει μέτρα για την ανάπτυξη ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, τη βελτίωση του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και την αύξηση της απασχολησιμότητας των ευάλωτων ομάδων. Η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να εγκρίνει τη νέα στρατηγική για την απασχόληση 2026-2030, ευθυγραμμιζόμενο με τις ευρωπαϊκές πολιτικές απασχόλησης και τη λογική παρεμβάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο έχει επιτύχει σημαντική κλιμάκωση των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας (ΕΠΑΕ) και ότι ενέκρινε τον πρώτο κατάλογο μέτρων ΕΠΑΕ, θεσπίζοντας ένα ενοποιημένο, διαφανές και τυποποιημένο πλαίσιο στρατηγικού σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης για τους μακροχρόνια ανέργους και άλλες ευάλωτες ομάδες. Η ΕΕ σημειώνει την πρόσφατη αύξηση των δαπανών για μέτρα ΕΠΑΕ και υπογραμμίζει την ανάγκη να εξασφαλιστούν επαρκή δημοσιονομικά κονδύλια για την εφαρμογή του νέου καταλόγου μέτρων.

Η ΕΕ σημειώνει επίσης τον επιχειρησιακό εκσυγχρονισμό του Οργανισμού Απασχόλησης, την ψηφιοποίηση των υπηρεσιών και τις προετοιμασίες για την ένταξή του σε ευρωπαϊκά δίκτυα και μέσα, όπως το ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης (EURES). Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο σχεδιάζει να ενισχύσει το προσωπικό με 13 επιπλέον προσλήψεις το 2027, ώστε να εξασφαλιστούν επαρκείς διοικητικές ικανότητες στο δίκτυο των τοπικών υπηρεσιών απασχόλησης. Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο σχεδιάζει τον λειτουργικό εξοπλισμό και την ανακαίνιση των γραφείων επιλεγμένων τοπικών υπηρεσιών απασχόλησης σύμφωνα με το σχέδιο δράσης για την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων, την αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας, τον κοινωνικό διάλογο και τη μελλοντική διαχείριση μέτρων κατά τα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2026-2028), ώστε να είναι καλά προετοιμασμένο να εφαρμόσει το ευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικής για την απασχόληση. Η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να εφαρμόσει πλήρως τα μέτρα αυτά, ιδίως εκείνα που σχετίζονται με τον εκσυγχρονισμό του Οργανισμού Απασχόλησης.

Η ΕΕ σημειώνει την έγκριση της στρατηγικής για την ανάπτυξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας 2025-2029, η οποία συμβάλλει στην επίτευξη διάφορων στόχων του προγράμματος οικονομικής μεταρρύθμισης.

Η ΕΕ σημειώνει ότι η αντιμετώπιση της μη ευθυγράμμισης της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας προσδιορίζεται ως προτεραιότητα στη νέα στρατηγική για την απασχόληση και ότι ελήφθησαν νομοθετικά και διοικητικά μέτρα για τη βελτίωση του επιπέδου προσόντων όλων των ηλικιακών ομάδων. Λαμβάνοντας υπόψη το εν γένει χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης ενηλίκων, η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να εντείνει τις προσπάθειές του όσον αφορά τα προσόντα του εργατικού δυναμικού.

Η ΕΕ σημειώνει τις δράσεις υπέρ της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, και συγκεκριμένα την παροχή νέων εγκαταστάσεων προσχολικής εκπαίδευσης και την εισαγωγή μέτρων ΕΠΑΕ ειδικά για τις γυναίκες, καθώς και την άρση των εμποδίων στην κοινωνική ενεργοποίηση μέσω τροποποιήσεων του νόμου για την κοινωνική προστασία και την προστασία των παιδιών. Η ΕΕ υπογραμμίζει ότι είναι αναγκαίο να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για τη μείωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην απασχόληση, την καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες φροντίδας και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, καθώς και για την αντιμετώπιση των πρόωρων αποχωρήσεων από την αγορά εργασίας και της ύπαρξης αντικινήτρων για εργασία.

Η ΕΕ επικροτεί τις επενδύσεις σε εγκαταστάσεις παιδικής φροντίδας που επιτρέπουν στις γυναίκες να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και να συνδυάζουν την εργασία με τις υποχρεώσεις οικογενειακής φροντίδας, και παροτρύνει το Μαυροβούνιο να εντείνει τις προσπάθειες αυτές. Η ΕΕ ενθαρρύνει το Μαυροβούνιο να διασφαλίσει την ισότιμη εδαφική κάλυψη και την οικονομική προσιτότητα των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας, ως προϋπόθεση για τη διαρκή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Όσον αφορά την αδήλωτη εργασία, η ΕΕ σημειώνει τα διάφορα μέτρα που έχουν ληφθεί στον τομέα αυτόν, όπως τα ετήσια σχέδια δράσης, που περιλαμβάνουν μέτρα επιθεώρησης με συνεχείς και αυξημένους ελέγχους κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου και των διακοπών. Η ΕΕ ενθαρρύνει το Μαυροβούνιο να συνεχίσει τις δράσεις για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας ακολουθώντας μια ολιστική προσέγγιση που θα περιλαμβάνει μέτρα αποτροπής και πρόληψης. Όπως αναφέρεται ανωτέρω, η εξασφάλιση επαρκούς αριθμού επιθεωρητών εργασίας και η κατάρτισή τους αποτελούν ζητήματα ιδιαίτερης σημασίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας.

Η ΕΕ αναμένει από το Μαυροβούνιο να συνεχίσει τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας, ιδίως όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των επιθεωρήσεων εργασίας, τα αποτελέσματα της επισημοποίησης των εργασιακών σχέσεων και την προστασία των αλλοδαπών εποχιακών εργαζομένων, σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της άτυπης οικονομίας για την περίοδο 2027-2029 και τους δείκτες αποτελεσμάτων του. Η ΕΕ ενθαρρύνει το Μαυροβούνιο να συνεργαστεί με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, την οποία διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας.

Η ΕΕ σημειώνει τις προσπάθειες του Μαυροβουνίου να ενισχύσει την ικανότητά του να εφαρμόζει ενεργητικά μέτρα για την αγορά εργασίας. Η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να ενισχύσει περαιτέρω τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών υπηρεσιών απασχόλησης και των ιδρυμάτων κατάρτισης. Η ΕΕ υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό να αυξηθεί η εμβέλεια και η κάλυψη των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας με τις «Εγγυήσεις για τη νεολαία», σύμφωνα με το σχετικό πλαίσιο της ΕΕ. Η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να εντείνει τις προσπάθειες ένταξης και συμμετοχής στην αγορά εργασίας, ιδίως για τις ευάλωτες ομάδες στην αγορά εργασίας και για τις λιγότερο ευνοημένες ομάδες, προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη ένταξη και συμμετοχή στην αγορά εργασίας, όπως περιγράφεται στο σχέδιο δράσης για την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων, την αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας, τον κοινωνικό διάλογο και τη μελλοντική διαχείριση μέτρων όπως αυτά του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2026-2028).

### **Μέτρα κατά τα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)<sup>1</sup>**

Η ΕΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό να έχει προετοιμαστεί το Μαυροβούνιο για την υλοποίηση και τη διαχείριση της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, ιδίως για μέτρα κατά τα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, έως την ημερομηνία προσχώρησης.

---

<sup>1</sup> Σημειώνεται ότι οι διοικητικές δομές που απαιτούνται για το ΕΚΤ δεν αποτελούν καθ' εαυτές θέμα του κεφαλαίου 19 «Κοινωνική πολιτική και απασχόληση». Η συγκεκριμένη ικανότητα θα αξιολογηθεί αυτοτελώς σύμφωνα με τα ειδικά κριτήρια του κεφαλαίου 22 «Περιφερειακή πολιτική και συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων».

Η ΕΕ υπογραμμίζει ότι τα μέτρα κατά τα πρότυπα του ΕΚΤ θα πρέπει να προσανατολίζονται στη στήριξη της χωρίς αποκλεισμούς πρόσβασης σε ποιοτική απασχόληση, δεξιότητες και διά βίου μάθηση, προωθώντας παράλληλα την κοινωνική ένταξη, τις ίσες ευκαιρίες και την πρόσβαση σε ποιοτικές βασικές υπηρεσίες. Η ΕΕ λαμβάνει υπό σημείωση τη λειτουργική δομή που συστήθηκε για την εφαρμογή του πολυετούς επιχειρησιακού προγράμματος για την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική 2024-2027. Η ΕΕ σημειώνει επίσης την κυβερνητική απόφαση του Φεβρουαρίου του 2026 σχετικά με τις δομές για τη διαχείριση των ταμείων συνοχής. Η απόφαση αυτή αναθέτει στο Υπουργείο Εργασίας, Απασχόλησης και Κοινωνικού Διαλόγου όλες τις προπαρασκευαστικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τα καθήκοντα της διαχειριστικής αρχής έναντι του Ευρωπαϊκού Ταμείου για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, τη γεωργία και την ύπαιθρο, την αλιεία και τη θάλασσα, την ευημερία και την ασφάλεια, που έχει προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το οποίο περιλαμβάνει το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να καθορίσει περαιτέρω την οργανωτική δομή της διαχειριστικής αρχής και να εντείνει την ανάπτυξη ικανοτήτων για την εφαρμογή των μελλοντικών ταμείων συνοχής.

Η ΕΕ υπενθυμίζει επίσης στο Μαυροβούνιο ότι, επιπλέον της ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας, πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στην κατάλληλη κατάρτιση στον τομέα αυτόν, ώστε να εξασφαλιστούν επαρκείς ικανότητες για τη διαχείριση των μελλοντικών ταμείων συνοχής σύμφωνα με το σχέδιο δράσης για την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων, την αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας, τον κοινωνικό διάλογο και τη μελλοντική διαχείριση μέτρων όπως αυτά του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2026-2028).

Η ΕΕ υπενθυμίζει στο Μαυροβούνιο ότι, λαμβανομένης υπόψη της εφαρμογής της αρχής της εταιρικής σχέσης, η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των τοπικών αρχών και η ενίσχυση των ικανοτήτων τους αποτελούν κρίσιμα στοιχεία στην εφαρμογή των μελλοντικών ταμείων συνοχής.

### **Κοινωνική ένταξη**

Η ΕΕ σημειώνει ότι, με τις τροποποιήσεις του νόμου για την κοινωνική προστασία και την προστασία των παιδιών, συνεχίστηκε η σταδιακή μετάβαση από ένα σύστημα κοινωνικής προστασίας με επίκεντρο τις παροχές σε ένα σύστημα κοινωνικής προστασίας με επίκεντρο τις υπηρεσίες και με βάση τα δικαιώματα.

Η ΕΕ αναγνωρίζει ότι, με τις τροποποιήσεις του ανωτέρω νόμου, αίρονται τα αντικίνητρα για την είσοδο των αποδεκτών υλικών παροχών στην αγορά εργασίας. Σε συνδυασμό με τα μέτρα κοινωνικής ενεργοποίησης που εφαρμόζουν οι τοπικές υπηρεσίες απασχόλησης και τα κέντρα κοινωνικής εργασίας, οι τροποποιήσεις αυτές παρέχουν εισοδηματική στήριξη, ενθαρρύνοντας παράλληλα τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Η ΕΕ χαιρετίζει την εισαγωγή νέων κοινωνικών υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης στην παροχή υπηρεσιών, καλεί δε το Μαυροβούνιο να εξασφαλίσει ότι η προσέγγιση αυτή θα έχει εφαρμοστεί έως την ημερομηνία προσχώρησης και ότι για τον σκοπό αυτό θα εξασφαλιστεί βιώσιμος εθνικός προϋπολογισμός. Η ΕΕ ενθαρρύνει περαιτέρω το Μαυροβούνιο να διασφαλίσει ότι οι υπηρεσίες αυτές θα είναι προσβάσιμες σε παιδιά, ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία, μεταξύ άλλων σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές.

Η ΕΕ επικροτεί τα μέτρα για την ενίσχυση του συστήματος ανάδοχης φροντίδας και τη δημιουργία θεσμού για την προστασία παιδιών, ενηλίκων και ηλικιωμένων από τη σεξουαλική βία. Η ΕΕ ενθαρρύνει το Μαυροβούνιο να διασφαλίσει ότι ο θεσμός θα λειτουργεί λαμβάνοντας υπόψη τα παιδιά, εστιάζοντας στα θύματα, με τρόπο κατάλληλο για τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και προσαρμοσμένο στην κάθε ηλικία, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

Η ΕΕ σημειώνει την επιτυχή εφαρμογή προηγούμενων στρατηγικών για την κοινωνική ένταξη των Ρομά και των Αιγυπτίων στο Μαυροβούνιο και χαιρετίζει την έγκριση της στρατηγικής για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ρομά και των Αιγυπτίων στο Μαυροβούνιο 2026-2030. Η ΕΕ σημειώνει με ικανοποίηση τη δρομολόγηση της εθνικής πλατφόρμας για την απασχόληση Ρομά και Αιγυπτίων με σκοπό την ενίσχυση της χωρίς αποκλεισμούς πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

Η ΕΕ σημειώνει την έγκριση του νόμου για την ενιαία αξιολόγηση της αναπηρίας, με τον οποίο θεσπίζεται ενιαίο, τυποποιημένο και βασιζόμενο στα δικαιώματα σύστημα αξιολόγησης της αναπηρίας. Η ΕΕ επικροτεί αυτό το σημαντικό βήμα προς τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε δικαιώματα, παροχές και υπηρεσίες για τα άτομα με αναπηρία. Η ΕΕ σημειώνει επίσης τη σύσταση του Ινστιτούτου για την Ενιαία Αξιολόγηση της Αναπηρίας και τη στρατηγική αποϊδρυματοποίησης 2025-2028, η οποία θέτει ποσοτικοποιημένους στόχους για την πρόληψη της ιδρυματοποίησης, με τη μετάβαση των δικαιούχων σε συστήματα φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και τον μετασχηματισμό των παρόχων υπηρεσιών. Η ΕΕ ενθαρρύνει το Μαυροβούνιο να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων αυτών, μεταξύ άλλων μέσω επαρκών υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και εξατομικευμένης στήριξης.

Η ΕΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι το Μαυροβούνιο έχει ενισχύσει τις διοικητικές του ικανότητες στο Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, Οικογενειακής Μέριμνας και Δημογραφίας, στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Προστασίας του Παιδιού, στο Ινστιτούτο για την Ενιαία Αξιολόγηση της Αναπηρίας και στα κέντρα κοινωνικής εργασίας. Η ΕΕ υπενθυμίζει ότι, έως την ημερομηνία προσχώρησης, θα πρέπει να έχουν δημιουργηθεί επαρκείς διοικητικές ικανότητες για την εφαρμογή των κοινωνικών πολιτικών, σύμφωνα με το σχέδιο δράσης για την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων, την αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας, τον κοινωνικό διάλογο και τη μελλοντική διαχείριση μέτρων όπως αυτά του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (2026-2028).

### **Κοινωνική προστασία**

Η ΕΕ λαμβάνει υπό σημείωση τις τροποποιήσεις του νόμου για τις συντάξεις και την ασφάλιση αναπηρίας (τον Οκτώβριο του 2025), σε μια προσπάθεια να ενισχυθεί η βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, να εξισωθεί η νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης για γυναίκες και άνδρες, και να θεσπιστούν κίνητρα για την παράταση του επαγγελματικού βίου. Η ΕΕ λαμβάνει υπό σημείωση την έγκριση του νόμου για τα προαιρετικά συνταξιοδοτικά ταμεία και καλεί το Μαυροβούνιο να εξετάσει πρόσθετες επιλογές για τη χρηματοδότηση των συνταξιοδοτικών συστημάτων, ώστε να διασφαλιστεί η επάρκεια και η βιωσιμότητα των συντάξεων, καθώς και να μειωθεί και να προληφθεί η φτώχεια των ηλικιωμένων, λαμβανομένων υπόψη των δημογραφικών εξελίξεων και της γήρανσης του πληθυσμού. Η ΕΕ ενθαρρύνει επίσης το Μαυροβούνιο να αναπτύξει κατάλληλες υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας (κατ' οίκον φροντίδα, φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και κλειστή φροντίδα), οι οποίες θα επιτρέπουν στους ηλικιωμένους να ζουν με αξιοπρέπεια, θα βελτιώνουν την προσωπική τους αυτονομία και θα διευκολύνουν την ανεξάρτητη διαβίωση.

## **Απαγόρευση των διακρίσεων στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνική πολιτικής**

Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο έχει επιτύχει υψηλό επίπεδο ευθυγράμμισης του γενικού νομοθετικού πλαισίου για την απαγόρευση των διακρίσεων προς το κεκτημένο της ΕΕ. Το Μαυροβούνιο ενέκρινε τον νόμο για την προστασία της ισότητας και την απαγόρευση των διακρίσεων, ο οποίος, αφού τροποποιήθηκε τον Ιούλιο του 2026, κατόρθωσε να θεσπίσει ένα πλαίσιο κατά των διακρίσεων ευθυγραμμισμένο με το κεκτημένο της ΕΕ. Ταυτόχρονα, το Μαυροβούνιο επέφερε τις αναγκαίες τροποποιήσεις στο εργατικό δίκαιο, ώστε να ολοκληρωθεί η ευθυγράμμιση. Η ΕΕ σημειώνει επίσης ότι το Μαυροβούνιο ευθυγράμμισε την εθνική νομοθεσία με το κεκτημένο της ΕΕ όσον αφορά τις κυρώσεις για πράξεις διακρίσεων. Η ΕΕ περιμένει από το Μαυροβούνιο να δώσει περαιτέρω δείγματα συνεπούς εφαρμογής αποτρεπτικών, αναλογικών και αποτελεσματικών κυρώσεων για πράξεις διακρίσεων. Επιπλέον, η ΕΕ περιμένει από το Μαυροβούνιο να εφαρμόσει ενεργά και αποτελεσματικά τη νομοθεσία στον τομέα αυτόν, εφιστώντας παράλληλα την προσοχή του κοινού σε αυτήν με όλα τα κατάλληλα μέσα, μεταξύ άλλων και στον χώρο εργασίας, σε ολόκληρη την επικράτειά του. Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο ανέπτυξε επίσης τομεακές στρατηγικές στους τομείς της απασχόλησης, των κοινωνικών πολιτικών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, οι οποίες συνέβαλαν στην εφαρμογή των αρχών της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

Η ΕΕ θεωρεί θετικό το γεγονός ότι, χάρη στη θέσπιση του νόμου για τον φορέα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, το Μαυροβούνιο διαθέτει λειτουργικό γραφείο διαμεσολαβητή το οποίο είναι σε θέση να διενεργεί ανεξάρτητες έρευνες, να συντάσσει ανεξάρτητες εκθέσεις και να παρέχει ανεξάρτητη βοήθεια σε θύματα διακρίσεων, όπως απαιτείται από το κεκτημένο. Η ΕΕ σημειώνει ότι, στο Μαυροβούνιο, ο θεσμός του Διαμεσολαβητή είναι και ο φορέας ισότητας που απαιτείται από το κεκτημένο. Στο κεφάλαιο 23 καθορίζονται περαιτέρω κριτήρια αναφοράς για την αξιολόγηση της λειτουργίας του φορέα ισότητας σύμφωνα με τα ενωσιακά και τα διεθνή πρότυπα. Η ΕΕ υπενθυμίζει την ανάγκη να εξασφαλιστούν επαρκείς χρηματοδοτικοί πόροι για την ενίσχυση της στελέχωσης έως την ημερομηνία προσχώρησης.

## **Ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής**

Η ΕΕ λαμβάνει υπό σημείωση την έκδοση του νόμου για την ισότητα των φύλων τον Ιούλιο του 2026. Η ΕΕ σημειώνει ότι επιτεύχθηκε μεγαλύτερος βαθμός νομικής ευθυγράμμισης, αφού εναρμονίστηκε η νομοθεσία με το κεκτημένο, ιδίως σχετικά με ζητήματα όπως η ισότητα των φύλων στην απασχόληση (οδηγία 2006/54/EK) και την αυτοαπασχόληση (οδηγία 2010/41/ΕΕ), και τα νομικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης (οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου). Η ΕΕ ενθαρρύνει το Μαυροβούνιο να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων αυτών, συμπεριλαμβανομένης της ίσης μεταχείρισης όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την κοινωνική προστασία και την κοινωνική ασφάλιση. Το Μαυροβούνιο σημείωσε επίσης περαιτέρω νομοθετική ευθυγράμμιση στους τομείς της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και της γονικής άδειας [οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 του Συμβουλίου για την κατάργηση της οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου], της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στα διοικητικά συμβούλια εταιρειών [οδηγία (ΕΕ) 2022/2381 του Συμβουλίου] και της άδειας μητρότητας (οδηγία 92/85/ΕΟΚ του Συμβουλίου). Η ΕΕ υπογραμμίζει τη σημασία της έμπρακτης εφαρμογής των μέτρων αυτών προκειμένου να προαχθεί η ίση κατανομή των ευθυνών φροντίδας και η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Η ΕΕ υπενθυμίζει στο Μαυροβούνιο να ευθυγραμμιστεί έως την ημερομηνία προσχώρησης με το κεκτημένο για τη μισθολογική διαφάνεια [οδηγία (ΕΕ) 2023/970].

Η ΕΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να εξασφαλιστούν επαρκής διοικητική ικανότητα και επαρκείς ανθρώπινοι και οικονομικοί πόροι για την υλοποίηση των προβλεπόμενων μέτρων έως την ημερομηνία προσχώρησης.

Η ΕΕ συνάγει ότι, με τις δράσεις που έχουν αναληφθεί στους τομείς του εργατικού δικαίου, της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, του κοινωνικού διαλόγου, της πολιτικής απασχόλησης, των μέτρων κατά τα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, της κοινωνικής ένταξης, της κοινωνικής προστασίας, της απαγόρευσης των διακρίσεων στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής, και της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής, το Μαυροβούνιο πληροί τις απαιτήσεις των τριών κριτηρίων αξιολόγησης για το κλείσιμο του κεφαλαίου, όπως ορίζονται στην κοινή θέση της ΕΕ (AD 29/16 CONF-ME 14).

\* \* \*

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, η ΕΕ σημειώνει ότι, στο παρόν στάδιο, δεν απαιτούνται περαιτέρω διαπραγματεύσεις για το κεφάλαιο αυτό.

Η παρακολούθηση της προόδου στην ευθυγράμμιση με το κекτημένο της ΕΕ και την εφαρμογή του θα συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Η ΕΕ υπογραμμίζει ότι θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην παρακολούθηση όλων των ειδικών θεμάτων που αναφέρονται ανωτέρω, ώστε να εξασφαλιστούν η διοικητική ικανότητα του Μαυροβουνίου, η ικανότητά του να εφαρμόζει και να επιβάλλει το κекτημένο του παρόντος κεφαλαίου, καθώς και η ολοκλήρωση της νομοθετικής ευθυγράμμισης. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις σχέσεις μεταξύ του παρόντος κεφαλαίου και άλλων διαπραγματευτικών κεφαλαίων. Η τελική αποτίμηση της συμμόρφωσης της νομοθεσίας του Μαυροβουνίου με το κекτημένο και της ικανότητάς του να το εφαρμόσει μπορεί να γίνει μόνο σε μεταγενέστερο στάδιο των διαπραγματεύσεων. Εκτός από όλες τις πληροφορίες τις οποίες ενδέχεται να ζητήσει η ΕΕ για τις διαπραγματεύσεις και οι οποίες πρέπει να υποβληθούν στη Διάσκεψη, η ΕΕ καλεί το Μαυροβούνιο να παρέχει τακτικά στο Συμβούλιο Σταθεροποίησης και Σύνδεσης λεπτομερή και γραπτή ενημέρωση σχετικά με την πορεία εφαρμογής του κекτημένου και την ενίσχυση της διοικητικής του ικανότητας.

Βάσει όλων των ανωτέρω εκτιμήσεων, η ΕΕ θα επανέλθει, εφόσον χρειαστεί, σε αυτό το κεφάλαιο σε εύθετο χρόνο.

Η ΕΕ σημειώνει ότι το Μαυροβούνιο, στη διαπραγματευτική του θέση AD 7/16 CONF-ME 4 και στην προσθήκη της AD 60/26 CONF-ME 24, αποδέχεται το κекτημένο του κεφαλαίου 19 όπως ίσχυε στις 29 Ιουλίου 2026. Η ΕΕ σημειώνει επίσης ότι το Μαυροβούνιο δηλώνει ότι θα συνεχίσει τη διαδικασία ευθυγράμμισης με το κекτημένο και ότι, έως την προσχώρησή του στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα είναι σε θέση να το εφαρμόσει.

Επιπλέον, η ΕΕ υπενθυμίζει ότι ενδέχεται να υπάρξει νέο κекτημένο μεταξύ της 29ης Ιουλίου 2026 και της ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων.